

De gewone zeehond, een kwetsbare soort. Foto Wietse Bakker

Niet korter, maar met verschuivingen

Rode Lijst 2006

De Rode Lijst is een publicatie van de rijksoverheid, waarin gesignaleerd wordt hoe het gaat met een bepaalde soortgroep: welke soorten zijn bedreigd of zelfs verdwenen, en welke niet?

De bedreigde soorten vragen extra aandacht van beleid en beheer, zodat hun achteruitgang kan worden gestopt en hopelijk gekeerd.

door Johan Thissen

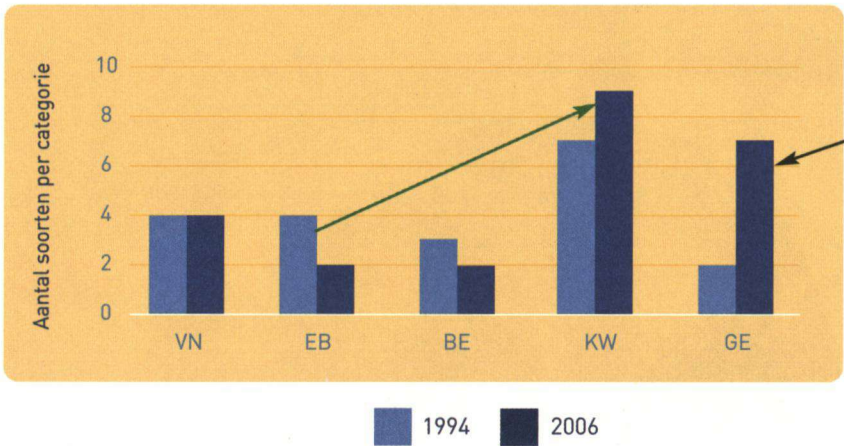
Twaalf jaar na publicatie van de eerste Rode Lijst Zoogdieren in de Staatscourant in 1995, verscheen op het symposium 'Zoogdierbescherming werkt' in november 2007 het Basisrapport voor een nieuwe Rode Lijst Zoogdieren. Dit is een advies van de Zoogdierverseniging VZZ aan het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Naar verwachting zal het Ministerie van LNV in 2008 de Rode Lijst publiceren. Beschouwd voor de Rode Lijst is een groep van alle inheemse of al voor 1900 ingeburgerde zoogdiersoorten, die zich na 1900 in tenminste tien aangesloten jaren in ons land voortgeplant hebben.

Dit leverde een lijst van 57 soorten op. Een voorbeeld van zo'n soort is de bever *Castor fiber*: een inheemse diersoort, die al lang geleden uitgestorven was in ons land. Na herintroductie in 1988 plant de bever zich bijna twintig jaar voort. Voor de nieuwe Rode Lijst is hij dus beschouwd. In 1994 had hij zich nog geen tien jaar voortgeplant, waardoor de soort toen niet is beschouwd is. De nieuwe Rode Lijst bevat 24 soorten die aandacht behoeven, waaronder de bever. Dat is 42% van de het totale aantal beschouwde zoogdiersoorten.

Criteria Het ministerie van LNV hanteert sinds 1994 vaste criteria voor het opstellen van Rode Lijsten. Deze criteria zijn gebaseerd op een combinatie van de variabelen 'afname' en 'zeldzaamheid'. Hoe groter de afname en hoe zeldzamer de soort, hoe zwaarder de categorie waar de soort onder valt. Het gaat om de afname sinds 1950 en de huidige zeldzaamheid (figuur 2).

Ontwikkeling 1995 - 2006 Om een vergelijking tussen 2006 en 1995 te kunnen maken, moest de Rode Lijst Zoogdieren van 1995 herzien worden. De criteria zijn

Figuur 1
De Rode Lijst Zoogdieren van 1995
en het Basisrapport voor de Rode
Lijst 2006:
aantal soorten per categorie.

iets veranderd en van enkele soorten zijn nu meer gegevens bekend dan in 1995. Denk bijvoorbeeld aan de hamster die in 1995 het stempel 'onvoldoende gegevens' kreeg, terwijl we nu weten dat hij al vóór 1995 sterk bedreigd was.

Twee opvallende verschuivingen tussen categorieën in de periode 1995 - 2006 zijn in de figuur met een pijl aangeduid. De groene pijl staat voor de ingekorven vleermuis *Myotis emarginatus* en de bruinvis *Phocoena phocoena*, die beiden van 'Ernstig bedreigd' naar 'Kwetsbaar' gingen. De zwarte pijl staat voor soorten die nieuw op de Rode Lijst zijn gekomen, zoals konijn *Oryctolagus cuniculus*, wezel *Mustela nivalis*, hermelijn *Mustela erminea* en laatvlieger *Eptesicus serotinus*. Het gaat slechter met soorten van het boerenland, maar beter met de zeezoogdieren en vleermuizen.

De Rode Lijst 2006 is weliswaar niet korter dan die van 1995, maar de gemiddelde mate van bedreiging van de soorten is afgenomen. Het totaal aantal (sterk) bedreigde soorten is gedaald van zeven naar vier. Het aantal verdwenen soorten is gelijk gebleven. De nieuwe Rode Lijst Vogels liet eenzelfde ontwikkeling in de tijd zien: niet korter, maar wel minder zwaar.

Consequenties De Rode Lijst 2006 laat zien dat het beter gaat met de natuur van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), een netwerk van natuurgebieden dat het ministerie van LNV in 1990 geïntroduceerd heeft. Het doel van de EHS is de instandhouding en ontwikkeling van deze natuurgebieden, om daarmee een groter aantal diersoorten en ecosystemen te laten voortbestaan. Soorten van het boerenland gaan nog steeds achteruit, zie het ver-

schijnen van de hermelijn, wezel, laatvlieger en tot op zekere hoogte het konijn op de Rode Lijst. De bunzing *Mustela putorius* kan ook tot dit rijtje horen, maar moest noodgedwongen nog bestempeld worden als 'onvoldoende gegevens'. Het logische vervolg op deze resultaten is een intensivering van zoogdierbescherming in het boerenland.

Ook van de egel *Erinaceus europaeus*, ondergrondse woelmuis *Microtus subterraneus* en de molmuis *Arvicola scherman* waren onvoldoende gegevens. De twee muizen zijn moeilijk te volgen, maar het moet mogelijk zijn om in de toekomst in het Netwerk Ecologische Monitoring wel de bunzing en de egel voldoende te monitoren.

Figuur 2

